

- I'll pay for a 60 leva card.
I really need to **lose weight** and get in shape as soon as possible.
- See you in the aerobics class, then!
- See you!

- Ще платя за карта от 60 лева.
Наистина трябва да отслабна и да вляза във форма възможно най-скоро.
- До скоро на аеробиката, тогава!
- До скоро!

gain/lose weight наддавам/
намалявам тегло, качвам/свалям
килограми
get in shape влизам във форма
work out правя физически
упражнения
equipment екип

leggings клин
sneakers [снй:кь:з] маратонки
sign up (for) записвам се (за)
convenient удобен, в удобно време
issue [йшу:] (a document) издавам
(документ)

Nota Bene

- ✓ В английски има двойки наречия, едното от които съвпада по форма с прилагателно, докато другото е образувано със словообразователна наставка *-ly*. Такива са наречията *slow* и *slowly* (*Then we'll start slow*). Други двойки наречия са: *dear/dearly*, *close/closely*, *deep/deeply*, *easy/easily* и др.
- ✓ **How do I (sign up)?** е разговорна форма със значението на **How can I (sign up)?**
- ✓ **Need to** е модален глагол с функции, сходни с тези на *must*: *I need to get in shape*. *Need* е и пълнозначен глагол със значение „нуждая се“: *What equipment would I need?*

2.

- What a lovely garden!
- Thank you. I do my best.
I like gardening.
- I can see that. How much time do you spend in the garden?
- As much as I can. I think gardening is excellent for one's health, much better even than jogging or sports.
- You may be right.
Does your family help you?
- Not much on weekdays – my husband and my sons are very busy.

- Каква прекрасна градина!
- Благодаря. Правя, каквото мога. Обичам градинарството.
- Виждам. Колко време прекарвате в градината?
- Толкова, колкото мога. Мисля, че градинарство е отлично за здравето, много по-добро дори от джогинг или спорт.
- Може и да сте права.
Семейството Ви помага ли?
- В делнични дни, не много – съпругът и синовете ми са много заети.

They do help at weekends, though. It is my sons' responsibility to keep the **walkways** neat and safe. My husband does the **lawn maintenance** and the **trimming** of the **shrubs**. But I do the real gardening – the kitchen garden with the **herbs** and the vegetables, as well as the **flower beds** with the **perennials** and **annuals**.

– It's simply beautiful! I love English gardens. I recently read that the English garden **dates** as far **back** as the 1st century A.D.

– We certainly have a long tradition, yes. Gardening is almost a religion in this part of the world.

Но помагат в събота и неделя. Отговорност на синовете ми е да поддържат алеите чисти и безопасни. А мъжът ми коси тревата и подрязва храстите. Но със същинското градинарство се занимавам аз – кухненската градина с билките и зеленчуците, както и цветните лехи с трайни и едногодишни насаждения.

– Просто е красиво! Обичам английските градини. Наскоро четох, че английската градина датира от първи век от н.е.

– Със сигурност имаме дълга традиция, да. В тази част на света, градинарство е почти религия.

walkway алея

lawn [ло:н] морава

maintenance [мейнътънънс]
поддръжка

trimming подрязване, оформяне

shrub храст

flower beds цветни лехи

perennials [пърънйълз]
многогодишни насаждения

annuals едногодишни насаждения

date back датирам (от)

Nota Bene

✓ Съществуват различни средства за поставяне на емфатично ударение върху една или друга част на едно изказване: интонация, словоред, подсилваща лексика и пр. Едно от най-разпространените средства за емфаза в английският език е добавянето на спомагателен глагол *do* към глаголната фраза: *They do help at weekends.* – *Те наистина/истински/действително и пр. помагат през почивните дни.*

3.

– Hello, Betty! **Long time no see!**
What have you **been up to**?

– Hi, Tommy! It's nice to see you again. I was abroad for the holidays, with my parents.

– Really? Where did you go?

– Здравей, Бети! Отдавна не сме се виждали! Какво ново около теб?

– Здравей, Томи! Радвам се, че те виждам отново. Бях в чужбина за ваканцията, с родителите ми.

– Наистина ли? Къде беше?

– Well, we first flew to Paris, where we spent a week, then to New York, from there first to Washington, then...

– Sounds like you've been very busy! Lucky you!

– Lucky me, yes. I've posted lots of photos in Facebook. You're welcome to my wall. But it's good to be home again. What have YOU been doing lately?

– Nothing much last month, but I started work in a **call centre** this week. I will be busy most days from 8 to 4. Right now, I'm learning about **household appliances**.

– How exciting.

– Well, it's just a **temporary** job. I'll try and find something else when I graduate. The salary is OK.

– How about Annie? Is she in town?

– She was here most of the summer but she has been away for the past two weeks: she's visiting her aunt and cousins in Brussels.

– I didn't know she had family in Belgium.

– You didn't? She was born there and lived there until she went to college. That's where I first met her – when my parents were working at the **Embassy**.

We lived there for three years.

Come to think of it, Annie and I have known each other for over ten years now...

– When did you **move back**?

– In 2007, some months after our **EU membership**.

– Ами, първо летяхме до Париж, където прекарахме една седмица, а след това до Ню Йорк, оттам първо до Вашингтон, после ...

– Явно си била доста ангажирана! Щастливка!

– Щастливка съм, да. Публикувала съм много снимки във Фейсбук. Добре си дошъл на стената ми! Но е хубаво човек да се прибере у дома. Ти какво правиш напоследък?

– Миналия месец – нищо особено, но тази седмица започнах работа в един кол център. Ще бъда зает през повечето дни от 8 до 4. Точно сега уча за домакински уреди.

– Колко вълнуващо.

– Е, това е само временна работа. Ще се опитам да намеря нещо друго, когато се дипломирам. Заплатата е добра.

– Ами Ани? Тя в града ли е?

– Беше тук по-голямата част от лятото, но последните две седмици я няма: на посещение е при леля си и братовчедите в Брюксел.

– Не знаех, че има роднини в Белгия.

– Не знаеше ли? Тя е родена там и там живяха преди гимназията. В Белгия за първи път се запознах с нея – когато нашите работеха в посолството.

Ние три години живяхме там.

Сега като се замислям, с Ани се познаваме от повече от десет години...

– Вие кога се върнахте?

– През 2007 г., няколко месеца след членството ни в ЕС.

But we came to the **neighborhood** much later. Back then we had a **condo downtown**.

- So how long have you lived in this house?
- We've lived here for three years. Wow! How time flies!
- That's strange, it seems to me like you have lived here longer than that. I'm really glad we have you in the **neighbor**!
- Well, I must be going now, I'm late for work! See you around!
- See you!

Но тук в квартала се преместихме доста по-късно. По това време имахме апартамент в една кооперация в центъра.

- Откога живеете в тази къща?
- Живеем тук от три години. Брей! Как лети времето!
- Странно, а на мен ми се струва, че много по-отдавна живееш тук. Наистина се радвам, че си в квартала!
- Е, аз трябва да вървя, че закъснявам за работа! До скоро!
- До скоро !

Long time no see! Откога не сме се виждали!

What have you been up to? Какво става с теб? Какво ново около теб?

call centre кол център

household домакинство, домакински

appliance [ъплайънс] уред

temporary временен

embassy посолство

move back местя се обратно, завръщам се

membership членство

neighbourhood [нейбъхуд] квартал, махала

condo съкратено от **condominium** жилище в кооперация

downtown център на града

neighbor съкратено от **neighbourhood**

Nota Bene

- ✓ Икономията е характерна черта на естествения език, която ни позволява да не повтаряме едни и същи думи и фрази, ако те се подразбират от контекста. В английски спомагателните глаголи могат да заместват цялото сказуемо и в такива случаи се наричат Propredicates (пропредикати), по аналогия с Pronouns: – *I didn't know she had family in Belgium.* – *You didn't?*

4.

- Which is your favourite sport?
- I walk a lot and I like tourism, but I don't **do sports**, actually.
- Don't you like any sport? Don't you at least like watching sports?

- Кой е любимият ти спорт?
- Ходя много и обичам туризма, но всъщност не спортувам.
- Никой спорт ли не ти харесва? Не обичаш ли поне да гледаш спорт?

– Of course I do. Who doesn't? I like watching **figure skating**, **rhythmic gymnastics**...

– What's rhythmic gymnastics?

– Oh, come on! It's the most beautiful Olympic sport for female **gymnasts**!

– For female gymnasts only? What is it like?

– It's a sport for individuals or **teams** of five or more. The sport combines elements of ballet, gymnastics, dance, **apparatus manipulation**...

– What apparatus?

– **Clubs, hoops, balls, ribbons or ropes**. The gymnasts **handle** these while at the same time performing flexibility movements, **leaps, balances, pirouettes**...

It's a complex **choreography**, which covers the entire floor.

– Sounds like a sport which needs a lot of **endurance** and strength.

– It sure does. Hand-eye coordination, too.

– Does your country have good rhythmic gymnasts?

– The very best. Bulgaria has been at the top of this sport ever since the 60es.

Our girls, whom we call the Golden Girls, dominated the World Championships throughout the 80es. Then there was a **decline** during the early years 2000, but with the new generation we are moving up again.

– Обичам, разбира се. Кой не обича? Обичам да гледам фигурно пързаляне, художествена гимнастика...

– Какво е художествена гимнастика?

– Хайде сега! Най-красивият олимпийски спорт за гимнастички!

– Само за гимнастички ли? Какво представлява?

– Това е спорт за индивидуални гимнастички или отбори от по пет или повече състезателки. Съчетава елементи от балет, гимнастика, танци, манипулация на уреди...

– Какви уреди?

– Бухалки, обръчи, топки, ленти или въженца. Гимнастичките работят с уредите и в същото време извършват гъвкави движения, скокове, баланси, пируети... Това е сложна хореография, която обхваща целия под.

– Звучи като спорт, за който е нужна много издръжливост и сила ...

– Разбира се. Също и координация между ръцете и очите.

– Вашата страна има ли добри гимнастички?

– Най-добрите. България е на върха в този спорт още от 60-те години.

Нашите момичета, които наричаме Златните момичета, доминираха всички световни първенства през 80-те години. След това имаше спад, в първите години на хилядолетието, но сега с новото поколение отново тръгнахме нагоре.

What's your favourite sport?

– **Ice hockey**. It is the national sport of my country.

The international rules were adopted from our rules.

– How long have there been ice hockey games in Canada?

– For a century and a half, at least.

The first organized hockey game was played in Montreal, back in 1875!

– 1875!

Кой е твоят любим спорт?

– Хокей на лед. Той е националният спорт на моята страна.

Международните правила бяха взети от нас.

– От колко време има хокей на лед в Канада?

– Най-малко век и половина. Първата организирана игра се е играла в Монреал, в далечната 1875 г.!

– 1875!

do sports спортувам

figure skating фигурно пързаяне

rhythmic [рийтмик] gymnastics

художествена гимнастика

gymnast гимнастик/гимнастичка

team отбор

apparatus [æпърейтърс] уред

manipulation [мънипюлейшън]

манипулиране, работа с

club бухалка

hoop обръч

ribbon лента

rope въженце

handle работя с

leap скок

balance [бълънс] баланс

pirouette [пйрует] пирует

choreography [кòриòгръфи]

хореография

endurance [индйърънс]

издръжливост

decline спад, упадък

ice hockey хокей на лед

5.

– You've been laughing for an hour!

What's so funny?

– I've been reading an article about

wacky sports.

– How wacky?

– Rather. Did you know, for instance, that there's an annual Bed race in North Yorkshire, in the town of Knaresborough?

– What kind of race is that?

– It's a team race, with teams of six plus one on the bed. The teams

face a gradient climb to

Conyngham Castle plus a **downhill** race and a river **crossing**.

– От един час се смееш!

Кое е толкова смешно?

– Чета една статия за шантави спортове.

– Колко шантави?

– Доста. Знаеше ли, например, че в северен Йоркшър има годишно надбягване с легла, в град Нерсбъроу?

– Що за състезание е това?

– Екипно – с екипи от шест, плюс един на леглото. Отборите трябва да се справят със стръмно изкачване до замъка Конингам, както и със спускане надолу по хълма и преминаване на река.

– A river crossing?
– Well, these must be special beds, running on four wheels and able to **float**. Sounds fun, doesn't it? Want to join my team?

– Is it open to anyone?

– Half a century ago, it was only open to the Army and the **Marine**, but now it's open to anyone.

– Well, **it's not my cup of tea**. If it must be a wacky race, I'd much rather go for the Beer Mile or the Hot Dog Eating Championship. But now I have some Extreme **Ironing** to finish.

– Премаване на река?

– Е, това трябва да са специални легла: с четири колелца и пригодени за плаване. Звучи забавно, нали? Ще се присъединиш ли към екипа ми?

– Състезанието отворено ли е за всеки?

– Преди половин век е било само за армията и флота, но сега е отворено за всеки.

– Е, не е за мен. Ако ще е шантаво състезание, по-скоро бих отишъл на спринт с бира или на надпревара по ядене на хот-дог. Сега обаче трябва да си довърша екстремното гладене.

wacky [уæки] шантав, смахнат, странен

face заставам с лице към, изправям се пред, справям се със

gradient [грейдиънт] стръмен, силно наклонен

climb изкачване, катерене

downhill надолу по хълм

crossing пресичане, преминаване (през)

float плавам, нося се по повърхността на водата

the Marine [мъри:н] флотата

It's not my cup of tea. Не е за мен, не ми е по вкуса.

ironing [айънинг] гладене

Nota Bene

✓ Перфектните продължителни времена се използват за ситуации, които са започнали в миналото, но продължават до или през отправна точка. Отправната точка за Present Perfect Progressive е моментът на говоренето: *You've been laughing for an hour!* – *От егин час се смееш!*

A Slice of Britain: England

England is a country that is part of the United Kingdom. It has land borders with Scotland to the north and Wales to the west.

Късче от Великобритания: Англия

Англия е страна, която е част от Обединеното кралство. Има сухоземни граници с Шотландия на север и Уелс на запад.

The Irish Sea lies northwest of England and the Celtic Sea lies to the southwest. England is separated from continental Europe by the North Sea to the east and the English Channel to the south. The country also includes over 100 smaller islands such as the Isle of Wight. The population of England is **appr.** 53 million; the area of the country is 130, 279 sq. km. (50, 301 sq. mi). The language of the country is English. England's **terrain** mostly **comprises** low hills and **plains**, especially in central and southern England. However, there are **uplands** in the north (for example, the mountainous Lake District and Yorkshire Dales) and in the south west (for example, Dartmoor and the Cotswolds). The capital of England is London, which is the largest metropolitan area in the United Kingdom and the European Union.

(Интернет)

Ирландско море се намира северозападно от Англия, а Келтско море се намира на югозапад. Англия е отделена от континентална Европа от Северно море на изток и Ламанша на юг. Страната също така включва над 100 по-малки острова, като например остров Уайт. Населението на Англия е пригл. 53 млн.; площта на страната е 130,279 кв. км. (50, 301 кв. мили). Езикът на страната е английски. Повърхността на Англия се състои най-вече от ниски хълмове и равнини, особено в централната и южната част на страната. На север обаче има възвишения (например, в планинската Езерна област и йоркширските долини) и в югозападната част (например, Дартмур и Котсуолдс). Столицата на Англия е Лондон, който е столичният град с най-голяма площ в Обединеното кралство и в Европейския съюз.

appr. съкратено от *approximately*
terrain повърхност, терен
comprise състоя се от, включвам

plain равнина
upland възвишение

Nota Bene

✓ **Определителните изречения** в английски се въвеждат с относителни местоимения (Relative pronouns), поради което се наричат Relative Clauses. Те могат да бъдат ограничителни или описателни. Ограничителните не се отделят със запетаи и не могат да се изпускат: *England is a country that is part of the United Kingdom*. Описателните са вметнати, допълнителни изречения. Ако се намират в средата на изречението, отделят се с две запетаи; ако са в края – с една: *The capital of England is London, which is the largest metropolitan area in the United Kingdom and the European Union*.

The Lake District

Many people think of England as the land of grey skies and rain, of **thatched roofs** and **double-deckers**, of fish-and-chips places and tea shops.

If you spend some time in the country, however, you will find that the sky can also be blue and that the number of tourist attractions is quite surprising. One of the absolute musts for nature lovers is the Lake District, England's largest National Park, located in North West England.

The main attraction of the Lake District are the lakes and **fells** (mountains and hills) **carved** by glacial **erosion**.

With its dramatic and **inspiring scenery**, the Lake District is a preferred destination for hiking and climbing. The beauty of Lake Ullswater and a sight of **daffodils** on its **shore** inspired William Wordsworth for his famous poem, „I **Wandered** Lonely as a Cloud“. Here is the first **stanza**:

I wandered lonely as a cloud
That floats on high o'er **vales** and hills,
When all at once I saw a crowd,
A **host**, of golden daffodils;
Beside the lake, beneath the trees,
Fluttering and dancing in the breeze.

(Интернет)

Езерната област

Много хора мислят за Англия като за земя на сиви облаци и дъжд, на сламени покриви и двуетажни автобуси, на заведения за риба с пържени картопки и чайни. Ако прекарате известно време в страната обаче ще откриете, че небето може да бъде синьо и че броят на туристическите атракции е доста изненадващ. Любителите на природата задължително трябва да посетят Езерната област – най-големият национален парк в Англия, разположен в северозападната част на страната. Основната атракция на Езерната област са езерата и възвишения (планини и хълмове), издълбани от ледникова ерозия. Заради своята драматична и вдъхновяваща природа, Езерният район е предпочитана дестинация за туризъм и алпинизъм. Красотата на езерото Улсуотър и видът на цъфналите нарциси на брега му вдъхновили Уилям Уърдсуърт за известното му стихотворение, „Реех се самотен като облак“. Това е първата строфа: Самотен като облак пак аз реех се из небесата, когато зърнах цял рояк нарциси, греещи в позлата. Край езерото, сред гората във танц с полхващия вятър.

(Превод: М. Нориега)

thatched roof (английски) сламен покрив
double-decker двуетажен автобус
fell възвишение
carve дълбая, издълбавам
erosion ерозия
inspiring вдъхновяващ, въодушевяващ

scenery [сй:нъри] гледка
daffodil нарцис
wander [уондъ] рея се, лутам се
stanza строфа
vale долина
host рояк
flutter трептя

Nota Bene

- ✓ **Уилям Уърдсуърт** (1770 – 1850) е английски поет, основоположник – заедно със Самюъл Колридж – на английския романтизъм. Стихотворението „Нарциси“ е една от най-красивите поетични творби в английската литература.
- ✓ Глаголите *to wonder* and *to wander* си приличат и често се бъркат. *To wonder* [уандъ] се превежда като „дивя се“, „чудя се“. *To wander* [уондъ] означава „рея се“, „шляя се“.
- ✓ След глагола *to see* и синоними може да се използва сложно допълнение както с инфинитив (без *to*), така и с герундий, с много малка разлика в значението. Герундият подчертава продължаващия, незавършен характер на ситуацията, докато инфинитивът просто я регистрира: *I saw her crossing the street. I saw her cross the street.*

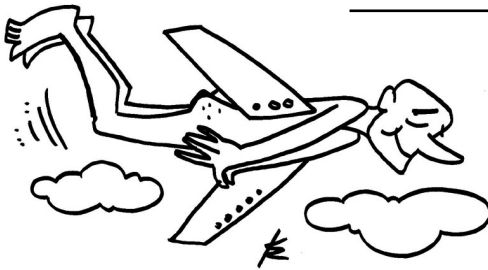
Fun Corner

After **crawling** along at a **pitifully** slow **pace** for miles, a passenger train finally stopped. Seeing the **guard** walking along the **track**, a passenger **leaned** out the window and asked: „What’s going on?“ „There’s a cow on the track“, replied the guard. Ten minutes later, the train **moved off** and **resumed** its slow **pace**, but within five minutes it had stopped again. The passenger saw the same guard walking past outside once more and asked him: „What happened? Did we **catch up with** the cow again?“

За отмора

След като километри наред пълзял с отчайващо бавно темпо, пътнически влак накрая спрял. Като видял, че служител за сигурността ходи по релсите, един пътник се навел през прозореца и попитал: „Какво става?“ „Има крава на релсите“, отговорил служителят. Десет минути по-късно, влакът потеглил и възобновил бавното си темпо, а след пет минути отново спрял. Пътникът видял същия служител пак да ходи отвън и го попитал: „Какво стана? Отново ли настигнахме кравата?“

An airplane was already virtually full and in danger of exceeding its **baggage allowance** when a last-minute passenger asked for the one remaining ticket. The clerk was unsure whether to give the passenger a ticket, so he asked him: „Do you mind me asking how much your weigh?“ “With or without the clothes?“ asked the passenger. “Well“, said the clerk, „how do you **intend to travel**?“

crawl [кро:л] пълзя, лазя
pitifully отчайващо, жално
track релси

Един самолет вече бил почти пълен и на път да превиши ограниченията за на багаж, когато в последната минута пътник поискал последния останал билет. Чиновникът не бил сигурен дали да даде билета на пътника и го попитал: „Имате ли нещо против да попитам колко тежите?“ „С или без дрехи?“ попитал пътникът. „Ами“, казал чиновникът, „как смятате да пътувате?“

guard охрана, служител за сигурността

lean облягам се, навеждам се, надвесвам се

move off потеглям

resume възобновявам

(slow) pace (бавен) ход

catch up with настигам, настигна

baggage allowance ограничение за багаж

intend (to) възнамерявам (да)

From „Pride and Prejudice“ by Jane Austen

It is a truth universally **acknowledged**, that a single man in **possession** of a good fortune, must **be in want of** a wife. However little known the feelings or views of such a man may be on his first entering a neighbourhood, this truth is so well fixed in the minds of the surrounding families that he is considered the **rightful** property of some one or other of their daughters.

Из „Гордост и предразсъдъци“ от Джейн Остин

Общизвестна истина е, че всеки богат и необвързан мъж трябва да си търси съпруга. Колкото и малко да са известни чувствата или разбиранията такъв един човек при първата му поява в някой край, тази истина е така загнездена в съзнанието на новите му съсед, че всяко семейство гледа на него като на собственост, принадлежаща по право на една от дъщерите му.

„My dear Mr. Bennet,“ said his lady to him one day, „have you heard that Netherfield Park **is let** at last?“

Mr. Bennet replied that he had not. „But it is,“ **returned** she; „for Mrs. Long has just been here, and she told me all about it.“

Mr. Bennet **made no answer**.

„Do you not want to know who has taken it?“ cried his wife impatiently.

„You want to tell me, and I have no **objection** to hearing it.“
This was invitation enough.

„Why, my dear, you must know, Mrs. Long says that Netherfield is taken by a young man of large fortune from the north of England; that he **came down** on Monday to see the place, and was so much **delighted with** it, that he agreed with Mr. Morris immediately; some of his servants are to be in the house by the end of next week.“

„What is his name?“

„Bingley.“

„Is he married or single?“

„Oh! Single, my dear, to be sure! A single man of large fortune; four or five thousand a year. What a fine thing for our girls!“

„How so? How can it **affect** them?“

„My dear Mr. Bennet,“ replied his wife, „how can you be so **tiresome**! You must know that I am thinking of his marrying one of them.“

„Is that his **design** in **settling** here?“

– Драги г-н Бенет – обърна се един ден към него съпругата му, – знаете ли, че имението Недърфийлд най-сетне е отдадено под наем?

Мистър Бенет отвърна, че не знаел.

– Но да, така е – потвърди мисис Бенет, – мисис Лонг ей сега беше тук и всичко ми разказа.

Мистър Бенет не отговори.

– Не Ви ли интересува кой го е наел? – раздразнено възкликна жена му.

– Вие искате да ми кажете, а аз не възразявам да го чуя.

Това беше прието като достатъчно подканване.

– Ами, драги, трябва да знаете...

г-жа Лонг каза, че Недърфийлд е нает от един заможен млад човек от Северна Англия; че дошъл в понеделник

да огледа имението и толкова го харесал, че веднага приел условията на г-н Морис; че част от прислугата му се очаква още в края на другата седмица!

– Как му е името?

– Бингли.

– Женен ли е или е ерген?

– О! Ерген е, скъпи, със сигурност! Ерген, и при това богат; с годишен доход от четири-пет хиляди лири. Какво щастие за дъщерите ни!

– И защо? Тях това как ги засяга?

– Драги г-н Бенет – отвърна жена му, – започвате да ме ядосвате! Не може да не разбирате, че мисля да го оженим за една от тях!

– Това ли го е подтикнало да се премести тук?

„Design! Nonsense, how can you talk so! But it is very likely that he may fall in love with one of them, and therefore you must visit him as soon as he comes.“

– Това ли го е подтикнало! Глупости, защо говорите така? Но е много вероятно той да се влюби в една от тях; и затова трябва да го посетите веднага, щом пристигне.

pride гордост

prejudice [прѐджудис]

предразсъдък, предразсъдъци

acknowledge [ъкнòлидж]

признавам, припознавам

possession [пъзѐшън] притежание

rightful по право

return отвръщам

make no answer не отговарям

objection възражение

come down пристигам

be delighted with очарован съм от

affect засягам, оказвам влияние на

tiresome изнервящ, досаден

design [диза̀йн] цел, намерение

settle установявам се

Nota Bene

- ✓ **Джейн Остин** (1775 – 1817) е английска писателка – един от най-ярките и обичани творци в английската литература на 18-и век. Наред с „Гордост и предразсъдъци“, смятан за един от шедьоврите в английската литература, други нейни популярни романи са „Ема“, „Менсфийлд парк“, „Абатството Нортангър“ и „Доводите на разума“.
- ✓ Английският синтаксис допуска двоен подлог (формален подлог *It*, следван от глагол-сказуемо и същински подлог) в случаите, когато същинският подлог е дълга фраза или цяло подложно изречение. Двоен подлог съдържа първото изречение от романа на Джейн Остин „Гордост и предразсъдъци“: *It is a truth universally acknowledged that a single man in possession of a good fortune, must be in want of a wife.*
- ✓ **Be in want of, make an answer** – За английски е характерно предпочитанието към структури с глагол с избледняло значение и съществително пред пълнозначни глаголи, срвн. бълг. *търся/нуждая се, отговарям*.

ЕЗИКОВИ АКЦЕНТИ

Емфаза с DO:

I like the box – I do like the box.

Икономия на глаголната фраза:

I said I would go and I did [go].

Определителни изречения (Relative Clauses):

Ограничителни (Defining): The girl who gave you the book is my cousin.

Описателни (Non-defining): My cousin, who is 19, is John's neighbour.

Подготвителен (формален) подлог IT:

That a single man must be in want of a wife is a truth universally acknowledged. – It is a truth universally acknowledged that a single man must be in want of a wife.

ПРОВЕРКА НА НАУЧЕНОТО

Упр. 1. Отворете скобите, като поставите глагола в подходяща форма. Ако е необходимо, направете и други промени в изречението.

1. I (gain) some weight recently.
2. How much time you normally (spend) in the garden?
.....
3. What you (be) up to?
4. What you (do) lately?
5. I didn't know she (have) family in Belgium.
.....
6. I met her when my parents (work) at the Embassy.
.....
7. Annie and I (know) each other for over ten years now.
.....
8. How long you (live) in this house?
.....
9. How long there (be) hockey games in Canada?
.....
10. You (laugh) for an hour! What's so funny?
.....

Упр. 2. Свържете думи от двете колони, за да получите изрази от урока.

1. land	<i>gymnasics</i>
2. continental	<i>borders</i>
3. thatched	<i>weight</i>
4. gain	<i>no see</i>
5. get in	<i>shape</i>
6. Long time	<i>roof</i>
7. do	<i>Europe</i>
8. figure	<i>hockey</i>
9. rhythmic	<i>skating</i>
10. hand-eye	<i>acknowledged</i>
11. ice	<i>pace</i>
12. It's not my	<i>sports</i>
13. baggage	<i>coordination</i>
14. slow	<i>allowance</i>
15. universally	<i>cup of tea</i>

Упр. 3. Попълнете изреченията с подходящ предлог/частица.

1. I need to get ____ shape.
2. How often would you like to work ____ in the gym?
3. How do I sign ____ for the classes?
4. Choose the classes that are convenient ____ you.
5. Annie and I have known each other ____ over ten years.
6. Rhythmic gymnastics is a sport ____ individuals or teams ____ five or more.
7. I've been reading an article ____ wacky sports.
8. Many people think ____ England ____ the land of grey skies and rain.
9. I wandered lonely ____ a cloud.
10. There's a cow ____ the track!

Упр. 4. Допълнете изреченията, за да образувате НАЛИ-Въпроси:

1. A single man of good fortune must be in want of a wife,?
2. Mr Bennet made no answer,?
3. Mr Bingley was single,?
4. Her husband could be very tiresome,?
5. He fell in love with their daughter,?

Упр. 5 Добавете определителен или неопределителен член, където е необходимо.

1. You have come to ____ right place.
2. What ____ lovely garden!
3. My husband does ____ lawn maintenance and ____ trimming of ____ shrubs.
4. Annie lived in Brussels until she went to ____ college.
5. Gymnastics is a sport which needs ____ lot of endurance.
6. Bulgaria has been at ____ top of this sport ever since ____ 60es.
7. Half ____ century ago, this sport was only open to ____ Army.
8. It's not my cup of ____ tea.
9. England is ____ country that is part of ____ United Kingdom.
10. One of ____ absolute musts for tourists is ____ Lake District.

Ключ

Упр. 1. 1. I have gained some weight recently. 2. How much time do you normally spend in the garden? 3. What have you been up to? 4. What have you been doing lately? 5. I didn't know she had family in Belgium. 6. I met her when my parents worked/were working at the Embassy. 7. Annie and I have known each other for over ten years now. 8. How long have you lived/been living in this house? 9. How long have there been hockey games in Canada? 10. You have been laughing for an hour!

Упр. 2. 1. borders 2. Europe 3. roof 4. weight 5. shape 6. no see 7. sports 8. skating 9. gymnastics 10. coordination 11. hockey 12. cup of tea 13. allowance 14. pace 15. acknowledged.

Упр. 3. 1. in 2. out 3. up 4. for 5. for 6. for, of 7. about 8. of, as 9. as 10. on.

Упр. 4. 1. mustn't he/must he not? 2. did he? 3. wasn't he? 4. couldn't he/could he not? 5. didn't he?

Упр. 5. 1. the 2. a 3. the, the, the 4. _ 5. a 6. the, the 7. a, the 8. _ 9. a, the 10. the, the

КОМЕНТАР

Съществителни

Съществителните в английски нямат граматически род. С местоимението *he* се заместват съществителни за лица/живи същества от мъжки род. С местоимението *she* се заместват съществителни за лица/живи същества от женски род. В останалите случаи, с малки изключения, заместител на съществителното е местоимението *it*.

Броимите съществителни обикновено имат отделни форми за единствено и множествено число. Множествено число се маркира с окончанието *-s*: *book – books*, но това правило има и не малко изключения:

Формите за множествено число на някои съществителни имат други окончания – това са форми, наследени от по-стари етапи в развитието на езика (напр. *children*) или попаднали в езика като заемки от други езици (напр. *data*).

Формите за множествено число на някои съществителни се различават от тези за единствено число по гласната в корена (*foot – feet, mouse – mice*).

Формите за единствено и множествено число на някои съществителни не се различават (*sheep – sheep*).

Някои съществително имат форма само за единствено число (*money, news*) или само за множествено число (*spectacles, scissors*).

Броимите съществителни в единствено число се членуват с неопределителен член *a* и определителен член *the*: *There was a book on the table. Where is the book?*

Броимите съществителни в множествено число не се членуват за изразяване на неопределеност и се членуват с *the* за изразяване на определеност:

There were books on the table. Where are the books?

Неброимите съществителни като правило не се членуват:

Love is a noble feeling.

Определителен член се употребява пред географски имена: морета, реки, планински вериги, както и езера, страни и пр., когато са в множествено число или името съдържа съществително нарицателно, срвн. *Bulgaria, the Czech Republic, Lake Lemman, the Lake of Geneva, the Hebrides*.

Английското съществително има само един падеж (the Genitive Case, притежателен падеж), който се използва предимно с имена на лица. Съществителните в единствено число завършват на 's, а тези в множествено число се пишат с апостроф: *the girl's bag, my parents' room*.

Прилагателни

Английските прилагателни не се съгласуват със съществителните по род и число – те нямат форми, които да изразят тези категории. Единствената им граматическа категория е Степен.

Степенуването се изразява или чрез добавяне на наставка: *-er* (за сравнителна степен) или *-est* (за превъзходна степен) или с помощта на наречията *more* (за сравнителна степен: *more interesting*) и *most* (за превъзходна степен: *the most interesting*). С наставка се степенуват едносрични прилагателни и двусрични прилагателни, които окончават на *-el, -er, -le, -ow, -y*.

Прилагателни могат да се образуват от други части на речта с наставки, напр. *-ful, -less, -ed, -ous* и др. или от други прилагателни – с представките *un-, in-, dis-, pre-*, и др.

Типичните за прилагателното функции в изречението са: определение (*an old bag*) и именна част на сложно сказуемо (*The bag is old*).

Наречия

Наречията са **прости**, напр. *here, there, then, now* и др., и **сложни**: съставни (*somewhere, anyhow*) или производни – образувани с наставка *-ly* от качествени прилагателни: *sad* ⇒ *sadly*. Наречията имат степени за сравнение и се степенуват като прилагателните. Наречията, които завършват на *-ly* се степенуват с *more* и *most*.

Местоимения

Местоименията в английски са: лични (Personal), притежателни (Possessive), възвратни (Reflexive), емфатични (Emphatic), взаимни (Reciprocal), показателни (Demonstrative), въпросителни (Interrogative), относителни (Relative) и неопределителни (Indefinite).

Личните местоимения са *I, you, he, she, it, we, they*. Местоимението *you* се използва както за второ лице единствено число (*tu*), така и за второ лице множествено число (*vue*). Тъй като в английски няма учтиви

форми, пак *you* се използва и за *Bue*. Местоимението *it* замества съществителни за не-лица. То може да бъде и формален подлог на безлични изречения или изречения с изместен подлог (вж. коментар към Урок 5). Личните местоимения в английски във функция на пряко и непряко допълнение са в косвен падеж (Objective/Oblique Case), който съответства на българския винителен и дателен падеж. Формите на местоименията за косвен падеж са: *me, you, him, her, it, us, you, them*.

Притежателните местоимения се делят на определителни, които се поставят като определители пред съществително или група на съществителното (*my, you, his, her, its, our, their*), и самостоятелни, които могат да заместват съществителното – най-често във функция на сказуемно определение (предикатив) (*mine, yours, his, hers, its, our, theirs*): *This is my house – This house is mine*.

Определителните притежателни местоимения маркират категорията определеност, поради което пред тях не се поставя определителен член. Те се превеждат на български с членувани форми на притежателни местоимения: *Това е моята къща*. Самостоятелните притежателни местоимения не са маркирани за определеност (*Тази къща е моя*.)

Възвратните местоимения се образуват от определителни притежателни местоимения (*my, your, her, our*) или лични местоимения в косвен падеж (*him, it, them*) и съставка *-self* (за единствено число), *-selves* (за множествено число): *myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves*. Възвратните местоимения изпълняват синтактичната функция на пряко или предложно допълнение: *I ask myself (numam се), I said to myself (казах си)*. Съществуват съществени различия между български и английски по отношение на употребата на глаголи с възвратни местоимения, поради което българските възвратни глаголи не трябва да се превеждат с глагол и възвратно местоимение на английски, без предварителна справка в речник.

Емфатичните местоимения съвпадат по форма с възвратните, но имат подсилваща функция и се поставят веднага след подлога или в края на изречението: *I myself wrote it. I wrote it myself (аз самият, самият аз)*.

Взаимните или Реципрочни местоимения са *each other* (за двама участници в ситуацията) и *one another* (за повече от двама участници в ситуацията). На български се превеждат с кратките местоименни форми *се/cu*: *You should help each other. Do not hate one another. (Трябва да си помагате. Не се мразете.)*

Показателните местоимения са *this* (близки обекти, единствено число), *these* (близки обекти, множествено число), *that* (по-отдалечени обекти, единствено число), *those* (по-отдалечени обекти, множествено

число). Когато в съобщението няма противопоставяне по близост, неутралните форми са *that/those*.

Въпросителните местоимения са *who* (коя, коя и пр. – за лица), *whose* (чий, чия и пр. – за притежател), *whom* (форма за косвен падеж), *what* (какво; какъв, каква и пр.), *which* (кой, коя и пр. – за посочване на определен обект от няколко) и производни изрази като *what [is it] like*, *what [kind] of* и др.

Повечето относителни местоимения съвпадат по форма с въпросителните, но имат различни функции и различни български съответствия: *who* (който, която и пр.), *whose* (чийто, чиято и пр.), *whom* (когото, която и пр.), *which* (за предмети), *that* (за предмети и, по-рядко, лица), *what* (каквото; това, което), *as* (какъвто и пр.).

Групата на **неопределителните местоимения** е голяма и включва местоимения с много различно значение: *some* (някой, някакъв), *someone*, *somebody*, *something*, *somewhere* и др., *any* (всеки, всякакъв), *anyone*, *anybody*, *anything* и др., *no*, *no one*, *nobody* и др., *none*; *every*, *everyone*, *everybody* и др., *each*, *other* (друг), *another* (един друг), *both* (и двамата, двете и др.), *all* (всички), *one*, *ones* (човек, хора).

Числителните бройни 1-12 са: *one*, *two*, *three*, *four*, *five*, *six*, *seven*, *eight*, *nine*, *ten*, *eleven*, *twelve*. От 13 до 19, числителните имат словообразователна наставка *-teen*: *thirteen*, *fourteen*, *fifteen*, *sixteen*, *seventeen*, *eighteen*, *nineteen*. Числителните за десетици от 20 до 90 се образуват с наставка *-ty*: *twenty*, *thirty*, *forty*, *fifty*, *sixty*, *seventy*, *ninety*. В числата, които включват и десетици и единици, напр. 23, 45, между десетиците и единиците има дефис: *twenty-three*. Стотиците са *a/one hundred*, *two hundred* и т.н. Свързват се с десетиците и единиците със съюза *and*: *five hundred and twenty-six*, *five hundred and six*. Хиляда е *a/one thousand*, милион – *a/one million*, милиард – *a/one billion*. Годиците се четат както следва: 1800: *eighteen hundred*, 1806: *eighteen hundred and six*, 1875: *eighteen seventy-five*, 2006: *twenty oh six*, 2016: *two thousand sixteen*.

Редните числителни се образуват от бройните с наставка *-th*: *fourth*, *fifth*, *seventh*. Различни форми имат числителните *first* (първи), *second* (втори), *third* (трети). Пред *-th*, числителните за десетици променят наставката *-ty* на *-tie*: *twentieth*.

В дробните числителни за числител служи бройно съществително, а за знаменател – редно: *one fifth*, *three fourths* и т.н.

Глагол

В английски има **спомогателни** глаголи – Auxiliary Verbs, (с помощта на които се образуват формите за продължителност, предходност, страдателен залог, въпрос и пр.: *be, have, do, get*), **модални** глаголи – Modal Verbs, (за посочване на отношението на говорещия към описаната ситуация: *can, could, must, have to, be to, may, might, will, would, shall, should, ought to*), **глаголи-връзка** – Link Verbs, (глаголна част на сложно сказуемо: *be, become, seem, look* и др.), **пълнозначни** глаголи – Full Verbs.

Пълнозначните глаголи могат да бъдат (предимно) преходни (да имат пряко/непряко допълнение) или непреходни.

Категориите на английския глагол са: **Залог** (Voice), **Аспект** (Aspect), **Времева отнесеност** (Correlation), **Модалност/Наклонение** (Modality/Mood), **Време** (Tense). Глаголът-сказуемо в сегашно време има и форми за съгласуване по лице и число с подлога.

С помощта на страдателния залог (The Passive Voice) променяме функцията на допълнение в изречението, като го превръщаме в подлог. Съответно, променяме формата на глагола:

John wrote this report. ⇔ *This report was written by John.*

Т.н. „глаголни времена“ изразяват аспект, времева отнесеност и време.

Простите времена са: **просто сегашно време** (The Present Simple Tense) и **просто минало време** (The Past Simple Tense).

В английски няма единна форма за **бъдеще време**. То се маркира с модалния глагол *will*, с конструкцията *going to* + инфинитив, с The Present Simple Tense или the Present Progressive Tense, според това дали бъдещата ситуация е фиксирана или планирана, дали става въпрос за намерение, предсказание и пр.

С **продължителните времена** се подчертава немоментния, продължителен, продължаващ в определен отправен момент характер на описваната ситуация. Този момент може да съвпада с момента на говоренето, да го предхожда или следва. Такива ситуации се изразяват, съответно, с *the Present Progressive, the Past Progressive, the Future Progressive*.

С **перфектните времена** описваната ситуация се съотнася с отправна точка – посочва се, че тя е започнала или завършена преди отправната точка. Такива ситуации се изразяват, съответно, с *The Present Perfect, The Past Perfect, The Future Perfect Tense*.

Глаголните форми, които съчетават аспект, времева отнесеност и

време са, съответно, *The Present Perfect Progressive*, *The Past Perfect Progressive*, *The Future Perfect Progressive*.

Модалността (Modality) изразява отношението на говорещия към описаната ситуация – като реална, нереална, възможна, желана, нежелана и пр. Изразява се или с формите за условно, подчинително или побудително наклонение (The Conditional, Subjunctive, Imperative Mood) или с помощта на модални глаголи (Modal Verbs).

В английски има и неспрегнати (нелични) форми на глагола, които нямат форми за съгласуване с подлога. Те са: **сегашно причастие**, **минало причастие**, **инфинитив** и **герундий**. Причастията могат да бъдат част от глаголни форми: за страдателен залог, продължителност, времева отнесеност, или да изпълняват функцията на определение.

Инфинитивът и герундият са глаголно-именни форми, т.е. могат да се появяват в характерни за глагола или за съществителното функции в изречението. Нямат отделни форми за минало време, но могат да маркират предходност и продължителност, както и страдателен залог. На български и двете форми най-често се превеждат с *ga*-конструкция, а изборът между тях често е източник на грешки. В Приложение 3 е представен списък на глаголи, които се използват с герундий и/или инфинитив. След предлог винаги се използва герундий.

По строеж глаголите могат да бъдат **прости непроизводни** (*take*), **прости производни**, образувани без наставки или представки, предимно от съществителни (*a room* ⇔ *to room*), **производни** (образувани от други глаголи или други части на речта с помощта на наставки и представки: *computerize*, *simplify*, *disagree*, *undo*) или **съставни** (фразологични, Phrasal Verbs, образувани от глагол и частица и/или предлог: *take off*, *take up*, *look after* и пр.).

Словоред

Словоредът на английския език е до голяма степен фиксиран: подлог, казуемо, безпредложно непряко допълнение, пряко допълнение, предложно допълнение. Определенията се поставят пред съществителното, което определят, ако са прилагателни, и след него – ако са предложни изрази или подчинени изречения. обстоятелствата имат ясни позиции, които зависят от това, дали са изреченски (за време/място) или глаголни (за начин, причина и цел и пр.) Този словоред се променя в някои въпросителни структури и в емфатични изречения. Изместването на (част от) казуемото пред подлога се нарича **инверсия** (Inversion).

Съдържание Contents

УРОК 1		
ДОКУМЕНТИ И ИНСТИТУЦИИ. ПЪТУВАНЕ, ВАКАНЦИИ, ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ. ОТДИХ И СПОРТ	DOCUMENTS AND INSTITUTIONS. TRAVEL, VACATIONS, SITES. LEISURE AND SPORTS	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Документи и институции	DIALOGUES – PART 1 Documents and institutions	3
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Пътувания, ваканции, забележителности	DIALOGUES – PART 2 Travel, vacations, sites	21
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Отдых и спорт	DIALOGUES – PART 3 Leisure and sports	39
Коментар	Comment	56
УРОК 2		
КАКВИ СА? КАКВО ПРАВЯТ? КЪДЕ ЖИВЕЯТ?	WHAT ARE THEY LIKE? WHAT DO THEY DO? WHERE DO THEY LIVE?	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Описание на човек: външен вид, начин на живот, особености на характера	DIALOGUES – PART 1 Describing a person: outward appearance, mode of life, traits of character	62
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Професии и квалификация	DIALOGUES – PART 2 Professions and qualification	87
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Сгради и настаняване	DIALOGUES – PART 3 Buildings and accommodation	104
Коментар	Comment	120
УРОК 3		
МИНАЛИ СЪБИТИЯ. ИСТОРИЯ И ПРИКАЗКИ. ВОЙНА И МИР. СЕМЕЙСТВО, ПРИЯТЕЛИ, СЪСЕДИ. ИНТЕГРАЦИЯ	PAST EVENTS. HISTORY AND TALES. WAR AND PEACE. FAMILY, FRIENDS AND NEIGHBOURS. INTEGRATION	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Къде беше? Какво се случи?	DIALOGUES – PART 1 Where were you? What happened?	123
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Минало и настояще	DIALOGUES – PART 2 Past and present	137
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Имало едно време...	DIALOGUES – PART 3 Once upon a time...	158
Коментар	Comment	176
ТЕСТ 1	PROGRESS TEST 1	181

УРОК 4		
ПЛАНОВЕ И НАМЕРЕНИЯ. ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ. МОЯТ ДОМ, МОИТЕ ВЕЩИ	PLANS AND INTENTIONS. EDUCATION AND LEARNING. MY HOME, MY POSSESSIONS	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Планове и намерения	DIALOGUES – PART 1 Plans and intentions	184
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Образование и обучение	DIALOGUES – PART 2 Education and learning	201
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Моят дом, моите вещи	DIALOGUES – PART 3 My home, my possessions	216
Коментар	Comment	236
УРОК 5		
ЖИВОТЪТ СЕ ПРОМЕНЯ. НОВА РАБОТА. ПОЛИТИКА И МЕДИИ. ЛИТЕРАТУРА	A CHANGING LIFE. A NEW JOB. POLITICS AND THE MEDIA. LITERATURE	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Нова работа	DIALOGUES – PART 1 A new job	239
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Промяна, политика, медии	DIALOGUES – PART 2 Change, politics and the media	261
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Медии и литература	DIALOGUES – PART 3 Media and literature	280
Коментар	Comment	300
ТЕСТ	PROGRESS TEST 2	310
ПРИЛОЖЕНИЯ		
Приложение 1 Неправилно образуване на множественото число на съществителни		313
Приложение 2 Неправилни глаголи		315
Приложение 3 Фразеологични глаголи		323
Приложение 4 Идиоматични изрази		331
Приложение 5 Числа		334
Приложение 6 Държави, националности, езици		335
Приложение 7 Британски и американски английски: различия		337
Приложение 8 Тематичен българско-английски речник		341